

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 29.9.2006
KOM(2006) 558 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

**apie Tarybos reglamento (EB) Nr. 104/2000 dėl bendro žuvininkystės ir akvakultūros
produktų rinkų organizavimo įgyvendinimą**

{SEK(2006) 1218}

1. IŽANGA

Tarybos reglamento (EB) Nr. 104/2000¹ 41 straipsnyje numatoma, kad Komisija iki 2005 m. gruodžio 31 d. pateikia Tarybai ir Parlamentui ataskaitą apie šio reglamento įgyvendinimą. Ši ataskaita pagrįsta bendro rinkų organizavimo (toliau – BRO) taikymo įvertinimu. Be to, Komisijos tarnybos, naudodamosi klausimynais, surengė konsultacijas ir gavo atsakymus iš 22 valstybių narių ir 3 suinteresuotųjų šalių.

Pagal Sutarties 32 straipsnį žuvininkystės produktai priskiriami „žemės ūkio produktams“, todėl jiems taikomi bendrosios žemės ūkio politikos principai. Ministrų Taryba priėmė pirmąjį žuvininkystės produktų rinkos organizavimą Reglamentu (EEB) Nr. 2142/70².

BRO buvo pirmasis bendrosios žuvininkystės politikos (toliau – BŽP) komponentas. Nuo pat pradžių jis tapo vienu iš BŽP ramsčių. Kaip ir žemės ūkio rinkų organizavimo, jo teisinis pagrindas yra Sutarties 37 straipsnis. BRO buvo sukurtas siekiant Sutarties 33 straipsnyje nustatytų tikslų žuvininkystės srityje, ypač skatinant rinkos stabilumą ir užtikrinant pakankamas pajamas gamintojams.

Reglamente 104/2000 nustatytas dabartinis BRO nebėra vien tik intervencijos sistema, dabar jame daugiau dėmesio skiriama tausios žvejybos ir prekybos veiklai. BRO veikla pagrįsta 23 įgyvendinimo reglamentais (žr. 1 priedą). 2003 m. Stojimo aktu į organizavimą buvo įtraukti šprotai ir auksinės skumbrės bei pridėti nauji strimelių prekybiniai dydžiai.

2. PREKYBOS STANDARTAI

Bendri prekybos standartai yra būtini tinkamam vidaus rinkos ir intervencijos mechanizmų veikimui. Paskutinį kartą jie buvo pakeisti Komisijos reglamentu (EB) Nr. 790/2005³ siekiant įtraukti šprotus.

Standartai taip pat padėjo padidinti produktų kokybę. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2406/96⁴ 6 straipsnio 1 dalyje B šviežumo kategorijos produktams netaikoma finansinė kompensacija už pašalinimą iš rinkos. Komisijos tarnybų darbo dokumente dėl šio straipsnio taikymo⁵ buvo patvirtinta, kad produktų kokybės pagerėjimas buvo daugiausia susijęs su B kategorijos produktų iškrovimo sumažėjimu.

Standartai taikomi valstybių narių reguliuojamam pirminiam žuvininkystės produktų pardavimui, kuris skiriasi valstybėse narėse. Pirminis pardavimas vykdomas privalomaisiais aukcionais 8 valstybėse narėse, ir tiesioginiu pardavimu pirkėjams 12 valstybių narių. 2 valstybėse narėse rengiami neprivalomi aukcionai, o 6 valstybėse narėse taikoma mišri sistema, kurią sudaro aukcionai ir tiesioginis pardavimas. Nors

¹ OL L 17, 2000 1 21, p. 22. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2003 m. Stojimo aktu.

² OL L 236, 1970 10 27, p. 5.

³ OL L 132, 2005 5 26, p. 15.

⁴ OL L 334, 1996 12 23, p. 1. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Komisijos reglamentu (EB) Nr. 790/2005 (OL L 132, 2005 5 26, p. 15).

⁵ SEC (2001) 1764, 2001 11 7.

aukcionai gali palengvinti kontrolę ir atsekamumą, tiesioginis pardavimas gali labiau tikti perdirbimui skirtoms žuvisms ir akvakultūros produktams.

Rūšiavimas pagal šviežumą yra palyginti paprastas, lengvas naudoti ir pritaikytas prie svarbiausių rūšių grupių. Tam tikruose Europos elektroniniuose žuvų aukcionuose taip pat taikomas Kokybės indekso metodas (KIM), kuris yra atskiroms rūšims taikoma išsamesnė vertinimo sistema. KIM tinka aukcionams, kuriuose siūlomas rūšių skaičius yra nedidelis. Nepaisant to, jis sudėtingesnis, taigi jį sunkiau taikyti rūšiuojant daug produktų.

Prekybiniai dydžiai paprastai išreiškiami svoriu. Tuo pačiu metu Tarybos reglamente (EB) Nr. 850/98⁶ nustatomi mažiausi biologiniai dydžiai pagal ilgį. Nors prekybinių dydžių taikymo tikslas nėra žuvų išteklių apsauga, jie neturi prieštarauti išsaugojimo priemonėms. Ne visuomet lengva taikyti prekybinius ir biologinius dydžius. Tam tikroms rūšims tam tikras ilgis gali atitikti skirtingus svorius. Taip gali būti dėl sezoninių svorio pokyčių. Jei rūšims yra patvirtinti ir prekybiniai, ir biologiniai dydžiai, gali pasitaikyti atvejų, kai laikomasi pirmojo, bet ne antrojo ir atvirkščiai. Be to, prekybiniai ir biologiniai dydžiai netaikomi toms pačioms rūšims.

Komisijos tarnybos 2004 ir 2005 m. atliko 15 inspekcijų valstybėse narėse, kad įvertintų atitiktį prekybos standartams. Valstybėse narėse prekybos standartų laikomasi labai nevienodai. Įgyvendinimas labai priklauso nuo iškraunamo kiekio: priekrantės žvejyboje, kur sugaunami mažesni kiekiai, žuvis paprastai rūšiuojamos naudojantis tradiciniais būdais. Standartai taikomi geriau, kai atskiruose taškuose, pavyzdžiui, aukcionuose, vykdomose inspekcijose dalyvauja gamintojų organizacijos. Tobulinant taikomas išsaugojimo priemonės gali reikėti peržiūrėti prekybos standartų ir mažiausių biologinių dydžių santykį.

16 valstybių narių pranešė apie prekybos standartų laikymosi inspekcijas. 4 naujosios valstybės narės jau atliko inspekcijas savo teritorijose. Pažeidimai buvo nustatyti 9 valstybėse narėse.

Tam tikros valstybės narės pranešė apie muitinės priežiūros metu pastebėtas standartų taikymo problemas, susijusias su produktais iš trečiųjų šalių. Be to, kai kurios valstybės narės nustatė didelius importuotos šaldytos žuvies, neatitinkančios mažiausių prekybinių dydžių, kiekius. Taip yra todėl, kad standartai netaikomi šaldytiems produktams.

2002 m. spalio 23 d. PPO ginčų sprendimo taryba priėmė sprendimą Peru naudai dėl konservuotų sardinių byloje *Peru vs. Europos Bendrijos* (WT/DS231). Bendrija buvo įpareigota suderinti Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2136/89⁷ su PPO sutartimi dėl techninių prekybos kliūčių ir *Codex Alimentarius* standartu STAN94. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1181/2003⁸ buvo priimti nauji prekės aprašymai 20 sardinių tipo rūšių ir nustatyta, kad pavadinimą „sardinės“ galima naudoti tik rūšiai *Sardina pilchardus*. Nuo tada kai kuriose centrinėje ir šiaurinėje ES dalyje esančiose

⁶ OL L 125, 1998 4 27, p. 1. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1568/2005 (OL L 252, 2005 9 28, p. 2).

⁷ OL L 212, 1989 7 22, p. 79. Reglamentas su pakeitimais, padarytais Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1181/2003 (OL L 165, 2003 7 3, p. 17).

⁸ OL L 165, 2003 7 3, p. 17.

valstybėse narėse buvo nustatyti tik keli atvejai, kai konservuotais šprotais buvo prekiaujama „sardinių“ pavadinimu arba tinkamai nepaženklinus.

3. INFORMACIJA VARTOTOJUI

Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2065/2001⁹ apskritai buvo padidintas vartotojų informuotumas apie žuvininkystės produktus, nors tarp valstybių narių yra skirtumų. Pagrindiniai dominantys klausimai kai kuriose valstybėse narėse yra žuvų kilmė ir gamybos būdai. Kitose valstybėse narėse vartotojai labiau domisi kitais aspektais, pavyzdžiui, kokybe, kaina ir tuo, ar žuvis buvo sugautos tausiu būdu.

Į nacionalinius komercinių pavadinimų sąrašus įtrauktų rūšių skaičius labai skiriasi valstybėse narėse. Iki šiol pavadinimai neturėjo neigiamo poveikio žuvininkystės produktų apyvartai visoje Bendrijoje. Komisijos tarnybos šiuo metu rengia duomenų bazę, kurioje kaupiami visi nacionaliniai pavadinimai.

Devynios valstybės narės pakeitė savo sąrašus. Pakeitimų buvo nuo 1 iki 12, o pridėtų rūšių skaičius buvo nuo kelių iki 164. Beveik nė viena rūšis nebuvo išbraukta iš sąrašų. 8 valstybės narės priėmė laikinus pavadinimus, kurie daugeliu atvejų tapo galutiniais.

Įgyvendinant reglamentą 2002 ir 2003 m. valstybėms narėms kilo daug klausimų apie jo teisingą aiškinimą. Be to, reglamente numatytos pereinamojo laikotarpio priemonės buvo neribotos trukmės. Tačiau dėl įgyvendinimo valstybėse narėse nuo 2004 m. nebuvo gauta jokių ypatingų skundų.

13 valstybių narių, įskaitant keturias naujas valstybes nares, atliko inspekcijas, kaip laikomasi atsekamumo reikalavimų. Jų metu 8 valstybės narės nustatė keletą pažeidimų. Paprastai nebuvo pateikti arba buvo klaidingai nurodyti šie duomenys: žvejybos plotas, ypač išaugintų produktų kilmės šalis, ir gamybos būdas bei mokslinis pavadinimas, būtinas atsekamumui.

4. GAMINTOJŲ ORGANIZACIJOS

4.1. Gamintojų organizacijų pripažinimas

2005 m. 16 valstybių narių buvo pripažintos 203 gamintojų organizacijos¹⁰ (taip pat žr. 2 priedą). 74 % gamintojų organizacijų yra Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Vokietijoje ir JK. Svarbu pažymėti, kad 6 gamintojų organizacijos buvo įsteigtos naujosiose valstybėse narėse. 5 gamintojų organizacijose yra narių ir iš kitų valstybių narių: Danijoje (1), Ispanijoje (2) ir Nyderlanduose (2). Kai kurios gamintojų organizacijos nutraukė savo veiklą: Ispanijoje (2), Prancūzijoje (1), Portugalijoje, Švedijoje (1) ir JK (2). Tai buvo daugiausia dėl sumažėjusio iškraunamo kiekio, narių skaičiaus sumažėjimo ir pajamų trūkumo.

86 % gamintojų organizacijų veikia žvejybos sektoriuje. Akvakultūros veikla 7 valstybėse narėse užsiima 28 gamintojų organizacijos, iš kurių 86 % yra Ispanijoje,

⁹ OL L 278, 2001 10 23, p. 6.

¹⁰ OL C 293, 2005 11 25, p. 15.

Prancūzijoje ir Italijoje. Be to, 3 valstybėse narėse yra įsisteigusios 9 nacionalinių gamintojų organizacijų asociacijos (4 Prancūzijoje, 3 Vokietijoje ir 2 Italijoje).

Gamintojų organizacijų veikla prisidėjo prie tausaus išteklių naudojimo ir prekybos sąlygų gerinimo. Gamintojų organizacijų dalyvavimas intervencijoje ir žuvininkystės valdyme skiriasi valstybėse narėse. 10 valstybių narių gamintojų organizacijoms priklauso daugiau kaip 50 % žvejų. 3 valstybėse narėse narių narystė sudaro nuo 12 % iki 23 %. Akvakultūros produktų gamintojų procentinė dalis 5 valstybėse narėse yra didesnė nei 75 %, o dviejose valstybėse narėse mažesnė nei 10 %.

8 valstybės narės atliko pripažinimo sąlygų patikrinimus. Po jų 2 valstybės narės panaikino 12 gamintojų organizacijų pripažinimą. 3 valstybės narės praneša apie gamintojų organizacijų, kuriose yra narių iš kitų valstybių narių, veiklos patikrinimus.

2003 m. Olandijos konkurencijos tarnyba (NMa) nustatė konkurencijos problemą Šiaurės jūros krevečių sektoriuje ir skyrė baudas 8 Olandijos didmenininkams ir 8 Nyderlandų, Vokietijos ir Danijos gamintojų organizacijoms už Olandijos ir Europos Sąjungos konkurencijos įstatymų pažeidimą. NMa nustatė, kad atitinkamos šalys tarpusavyje sudarė draudžiamą susitarimą. Šis atvejis parodė konkurencijos ir bendro rinkos organizavimo ryšio svarbą. Gamintojų organizacijoms netaikomos konkurencijos taisyklės, kol jų veikla neperžengiamos BRO joms patiktų uždavinių ribos.

Siekiant paskatinti tarpvalstybinį gamintojų organizacijų bendradarbiavimą, Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1767/2004¹¹ buvo įdiegtas įvairių valstybių narių gamintojų organizacijų asociacijų pripažinimas. Asociacijos turi tokius pačius uždavinius ir įpareigojimus kaip ir gamintojų organizacijos, išskyrus veiklos programas ir taisyklių taikymo išplėtimą. 2005 m. viena gamintojų organizacijų asociacija, kurią sudaro 2 Olandijos ir 6 Vokietijos gamintojų organizacijos, buvo pripažinta Vokietijoje.

Pagalba gamintojų organizacijų steigimui teikiama pagal Žuvininkystės orientavimo finansinį instrumentą (žr. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2792/1999¹², ŽOFI reglamentas). Šiuo metu svarstoma apie šios pagalbos pratęsimą 2007–2013 m.; ji būtų teikiama iš Europos žuvininkystės fondo (EŽF).

4.2. Taisyklių taikymo išplėtimas

Keturios valstybės narės pritaikė gamintojų organizacijų taisyklių taikymo išplėtimą toms organizacijoms nepriklausantiems gamintojams. Belgijoje buvo priimtose 2 paraiškos, Ispanijoje – 2, Prancūzijoje – 7 ir Italijoje – viena. Šis išplėtimas buvo susijęs su 12 rūšių Belgijoje, 3 Ispanijoje, 3 Prancūzijoje ir viena Italijoje. Organizacijoms nepriklausančių gamintojų, kuriems buvo skirtas išplėtimas, dalis buvo nuo mažiau nei 10 % Belgijoje iki 53 % Prancūzijoje. Trukmė buvo 3–12 mėnesių. Išplėtimas nebuvo taikomas akvakultūros produktams.

¹¹ OL L 315, 2004 10 14, p. 28.

¹² OL L 337, 1999 12 30, p. 10. Reglamentas su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais Tarybos reglamentu (EB) Nr. 485/2005 (OL L 81, 2005 3 30, p. 1).

Dažniausios plečiamos priemonės buvo sugaunamo kiekio apribojimas bei iškrovimo draudimas ir pirminis pardavimas. Belgijoje ir Italijoje taip pat buvo taikomos tam tikros pašalinimo iš rinkos kainos. Tik Belgijoje organizacijoms nepriklausantys gamintojai privalėjo mokėti mokesčius, susijusius su taisyklių taikymo išplėtimu. Kita vertus, nepaisant pašalinimo iš rinkos taisyklių taikymo išplėtimo, nė viena valstybė narė neskyrė kompensacijos organizacijoms nepriklausantiems gamintojams už produktus, kuriais nebuvo galima prekiauti.

4.3. Veiklos programos

Veiklos programos padėjo pagerinti gamintojų organizacijų veiklos organizavimą ir jų finansinę grąžą. Vis dėlto yra nuo gamintojų organizacijų kontrolės nepriklausančių veiksnių, pavyzdžiui, klimato ir biologiniai svyravimai, išsaugojimo priemonės, kurie gali daryti įtaką jų gamybos ir pardavimo galimybėms.

Yra požymių, rodančių, kad gamintojų organizacijoms buvo sunku numatyti savo gamybos ir prekybos veiklą. Taip yra dėl žvejybos veiklos nenuspėjamumo ir susijusių pasiūlos pritaikymo prie rinkos paklausos problemų. Pirmaisiais programų taikymo metais kai kurioms gamintojų organizacijoms kilo problemų dėl su procedūromis susijusių terminų ir tikslų. Tam tikros valstybės narės taip pat susidūrė su sunkumais užtikrindamos programų taikymą ir įgyvendindamos mokėjimo susitarimus.

10 valstybių narių atliko veiklos programų patikrinimus. 6 valstybėse narėse buvo nustatyta su programų rengimu ir 2 valstybėse narėse su programų įgyvendinimu susijusių trūkumų.

Veiklos programomis gamintojų organizacijoms suteikiamos numatymo priemonės, taigi ir daugiau atsakomybės valdant žvejybos ir prekybos operacijas. Jomis taip pat nacionalinėms valdžios institucijoms leidžiama stebėti gamintojų organizacijų žuvininkystės veiklą visus metus. Turima informacija rodo, kad veiklos programos buvo vykdomos patenkinamai. Gamintojų organizacijos 2001–2004 m. labai retai persvarstydavo programas, nepaisant tam tikrų produktų prastos padėties rinkoje ir didesnio pašalinimo iš rinkos. Kad programos turėtų veiksmingesnį poveikį rinkoms, jose reiktų labiau susitelkti į priemones pasiūlai paskirstyti per visus žvejybos metus bei sukurti gamintojų ir po jų esančių prekybos grandinės etapų ryšius.

Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fonde (EŽŪOGF) numatoma parama veiklos programų parengimui. 3 priede rodomas šių išlaidų pokytis. Pagalba skiriama iki 5 metų, kad gamintojų organizacijos galėtų laipsniškai prisitaikyti prie įsipareigojimų vykdymo. Tik viena valstybė narė pasinaudojo ŽOFI reglamente numatyta papildoma pagalba.

4.4. Kokybės gerinimo planai

Tik 3 valstybėse narėse buvo suteiktas specialus pripažinimas gamintojų organizacijoms, kurios pateikė kokybės gerinimo planus: 2 gamintojų organizacijoms Ispanijoje (akvakultūros sektorius), vienai Prancūzijoje ir vienai Italijoje (abiems žvejybos sektoriuje). Vienu atveju viena valstybė narė panaikino pripažinimą dėl to, kad atitinkama gamintojų organizacija nutraukė savo veiklą.

ŽOFI reglamente numatyta finansinė parama tokių planų rengimui. Šiuo metu svarstoma dėl šios pagalbos tolesnio taikymo pagal EŽF 2007–2013 m.

5. TARPŠAKINĖS ORGANIZACIJOS

2005 m. tebuvo pripažintos tik 4 organizacijos 3 valstybėse narėse: 2 Ispanijoje (žvejybos ir akvakultūros sektoriai), viena Prancūzijoje (akvakultūros) ir viena Italijoje (žvejybos ir akvakultūros). Šio nedidelio skaičiaus priežastys nėra visiškai aiškios, jį gali sąlygoti nepakankamas skirtingų vertės grandinės subsektorių bendradarbiavimas. Taisyklių taikymo išplėtimas dar nebuvo taikomas organizacijoms nepriklausantiems gamintojams.

6. KAINOS IR INTERVENCIJA

6.1. Kainos

Orientacinės kainos yra skirtos atitinkamų rūšių rinkos padėčiai atspindėti. Kad orientacinės kainos vaidintų stabilizuojantį vaidmenį rinkose, jomis reikėtų apskritai sekti rinkos tendencijas ir jas išlaikyti mažesnes už rinkos kainas, išlaikant būtiną atsargumo dalį, kad būtų atsižvelgta į kainų svyravimą. 4 priede matyti rinkos kainų ir orientacinių kainų raida 2001–2004 m. Tačiau tam tikrose valstybėse narėse kelių rūšių orientacinės kainos ir rinkos kainos gerokai skiriasi. Orientacinės kainos taip pat padeda užkirsti kelią pernelyg dideliame kainų svyravime įvairiais žvejybos metais.

2002 m. ir 2003 m. kainos labai nukrito baltųjų žuvų rinkoje. Tai paradoksali padėtis atsižvelgiant į tai, kad Bendrijoje sužvejojamas šių rūšių kiekis nuolat mažėja ir rengiami atkūrimo planai. Tai galbūt galima paaiškinti tuo, kad perdirbamoji pramonė negali būti reguliariai aprūpinama pakankamu kiekiu reikalingų dydžių žuvimis iš Bendrijoje iškraunamų kiekių.

Pastaraisiais metais daugelio svarbių komercinių rūšių kainos neatitiko gamybos sąnaudų raidos. Pavyzdžiui, nuo 2000 m. iki pirmosios 2005 m. pusės kai kurių baltųjų žuvų rūšių vidutinės pirminio pardavimo kainos liko nepakitusios arba netgi sumažėjo (žr. 5 priedą).

Dažnai teigiama, kad žuvų kainos nekinta arba mažėja dėl augančio importo ES žuvų rinkoje ir akvakultūros plėtros. Tačiau nėra tai įrodančių duomenų. Iš tikrųjų jų poveikis žvejų pajamų mažėjimui turbūt yra mažesnis negu kitų veiksnių, pavyzdžiui, beveik visą produkciją parduoda dideli platinimo tinklai, išaugo žuvies ir kitų maisto produktų konkurencija, kurie sukuria didelį spaudimą didmenininkams mažinti kainas ir procentinę prekybos pelną. Visa tai atsispindi visoje rinkos grandinėje, tačiau skaudžiausiai paveikia pirminius gamintojus.

6.2. Intervencija

Dėl BRO labai sumažėjo bendras intervencijos lygis. Tai atspindi vidutinės metinės 9–12 milijonų eurų išlaidos 2001–2004 m. Šie skaičiai yra daug mažesni nei 33 milijonai eurių 1990 m. (žr. 6 priedą). 7, 8, 9, 10 ir 11 prieduose pateikiamos dėl įvairių intervencijos mechanizmų susidariusios išlaidos. Intervencijos ir veiklos

programų išlaidos dengiamos iš EŽŪOGF. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1290/2005¹³ įsteigtas Europos žemės ūkio garantijų fondas (EŽŪGF) ir toliau finansuos su žuvininkystės rinkomis susijusias išlaidas pagal naująją 2007–2013 m. finansinę struktūrą.

2003 m. visiškai pradėjo veikti pagal Komisijos reglamentą (EB) Nr. 80/2001¹⁴ ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2306/2002¹⁵ įsteigta elektroninė valstybių narių ir Komisijos duomenų perdavimo sistema (FIDES II sistema). Iš pradžių kai kurios valstybės narės patyrė su sistemos veikimu susijusių sunkumų, tačiau vėlesniais metais jų pranešimai apskritai pagerėjo.

Tik viena valstybė narė nustatė su intervencijos mechanizmais susijusių pažeidimų, ypač susijusių su pašalinimu iš rinkos. 2003, 2004 ir 2005 m. Komisija atliko intervencijos išlaidų auditą 3 valstybėse narėse. 2002–2003 m. intervencijos Airijoje administravimas ir kontrolė nebuvo pakankami. Pagrindinės išvados yra susijusios su nepakankamu gamintojų organizacijų monitoringu užtikrinant, kad jos imtųsi visų priemonių, kad išvengtų intervencijos, bei su netinkama iš rinkos pašalintų žuvų paskirties vietos kontrole. Pasitaikė atvejų, kai žvejybos operacijos buvo atliekamos siekiant vienintelio tikslo – pasinaudoti intervencija.

6.2.1. *Pašalinimas iš rinkos*

BRO buvo sumažinta kompensacija už iš rinkos pašalintas žuvis. Pašalinimas iš rinkos yra skirtas pasitaikančiam produkcijos perviršiui, kurio rinkoje negalima suvartoti. 2001–2004 m. iš rinkos pašalintas kiekis sudarė mažiau nei 2 % pelaginių žuvų ir apytikriai 1 % baltųjų žuvų produkcijos (žr. 12 priedą).

Vis dėlto 2002 ir 2003 m. baltųjų žuvų pašalinimas iš rinkos pastebimai padidėjo sumažėjus Bendrijos gamybai. Galima suabejoti, kodėl ištekliams mažėjant rūšys, kurioms taikomos išsaugojimo priemonės, pašalinamos iš rinkos, ypač, jei iš rinkos pašalintos žuvys yra skirtos sunaikinimui.

Mokėjimo paraiškų patikrinimai buvo atlikti 7 valstybėse narėse. 3 valstybėse narėse informacija ne visuomet atitiko faktiškai iš rinkos pašalintus kiekius.

6.2.2. *Perkėlimas*

Dėl BRO pastebimai padidėjo pagalba už produktų perdirbimą ir saugojimą siekiant iš naujo pateikti produktus į rinką. Perkėlimo operacijomis prisidedama prie žuvų naikinimo mažinimo ir produktų gražos gerinimo.

Pagalbos teikimo procedūros yra sudėtingesnės nei susijusios su pašalinimu iš rinkos. Išankstinių mokėjimų skyrimas yra susijęs su pagalba, bet nesusijęs su saugomo produkto verte. Tam tikromis aplinkybėmis žuvų pašalinimas iš rinkos visam laikui galėtų būti patrauklesnė alternatyva gamintojų organizacijoms nei produktų perdirbimas ir saugojimas.

¹³ OL L 209, 2005 8 11, p. 1.

¹⁴ OL L 13, 2001 1 17, p. 3. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2003 m. Stojimo aktu.

¹⁵ OL L 348, 2002 12 21, p. 94.

Penkiose valstybėse narėse buvo atlikti produktų atitikimo reikalavimams patikrinimai. 2 valstybėse narėse buvo nustatyti neatitikties reikalavimams atvejai.

6.2.3. *Savarankiškas produktų pašalinimas iš rinkos ir perkėlimas*

Nepriklausomų intervencijų tikslas – suteikti regionų rinkoms daugiau stabilumo. Šiuo mechanizmu gamintojų organizacijoms suteikiama daugiau savarankiškumo, nes jos atsako už intervencinių kainų nustatymą. ES išsiplėtus 2004 m. į reikalavimus atitinkančių produktų sąrašą buvo įtraukti šprotai ir auksinės skumbės.

Mokėjimo paraiškų patikrinimai buvo atlikti 6 valstybėse narėse. 2 valstybėse narėse informacija ne visuomet atitiko faktiškai iš rinkos pašalintus kiekius.

6.2.4. *Privatus saugojimas*

Privatus saugojimas taikomas tam tikriems laivuose užšaldytiems produktams. Tik viena valstybė narė taikė privataus saugojimo sistemą 2002 ir 2004 m. Ši valstybė narė atliko patikrinimus, kad užtikrintų produktų atitiktį reikalavimams, ir nustatė, kad kai kurie produktai neatitiko reikalavimų.

6.3. **Perdirbimui skirtas tunas**

Konservų pramonei skirtos kompensacinės išmokos už tuną yra vienintelis tiesiogine pagalba gamintojams pagrįstas intervencijos mechanizmas. Jis buvo įdiegtas siekiant kompensuoti dėl perdirbamajai pramonei skirtų importuojamų produktų autonominio muitų tarifų apsaugos panaikinimo žvejojimo sektoriuje patiriamus nuostolius. Dėl BRO buvo sumažintas šio mechanizmo aktyvinimo lygis. Todėl išlaidos buvo pastebimai sumažintos (žr. 11 priedą). Žuvų perdirbimo atogrąžų žvejojimo plotuose raida galėjo padėti sumažinti naudojamą išmokomis. Šis mechanizmas buvo pradėtas naudoti 2001 m. (žr. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2496/2001¹⁶), 2003 m. (žr. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 110/2005¹⁷) ir 2004 m. (žr. Komisijos reglamentus (EB) Nr. 1342/2005¹⁸ ir Nr. 1343/2005¹⁹). Iki šiol išmokomis pasinaudojo 3 valstybės narės. Viena valstybė narė atliko patikrinimus dėl produktų atitikties reikalavimams ir aptiko reikalavimų neatitinkančių produktų.

Bendrijos gamintojų kaina yra skirta rinkos realijoms atspindėti ir padėti užkirsti kelią pernelyg dideliame kainų svyravime. Vis dėlto tunų rinkoje svarbūs kainų svyravimai vyksta 4 arba 5 metų laikotarpiams.

2004 m. sausio 28 d. Pirmosios instancijos teismas priėmė sprendimą bylose T-142/01 ir T-283/01. Šios bylos buvo susijusios su gamintojų organizacijų narystės pokyčiais ir jų poveikiu apskaičiuojant išmoką. Pirmosios instancijos teismas patvirtino, kad kadangi išmoka skirta Bendrijos gamintojų pajamoms apsaugoti, galutiniai naudos gavėjai yra gamintojai, o ne pačios gamintojų organizacijos.

¹⁶ OL L 337, 2001 12 20, p. 25.

¹⁷ OL L 21, 2005 1 25, p. 5.

¹⁸ OL L 212, 2005 8 17, p. 5.

¹⁹ OL L 212, 2005 8 17, p. 8.

7. PREKYBA SU TREČIOSIOMIS ŠALIMIS

7.1. Prekybos politikos priemonės

Reglamentu Nr. 104/2000 buvo įvestas muitų tarifų taikymo sustabdymas tam tikriems perdirbimui skirtiems produktams. Daugiametės autonominės muitų tarifų kvotos buvo atidarytos 2001–2003 metams (žr. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2803/2000²⁰ ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1771/2003²¹) ir 2004–2006 metams (žr. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 379/2004²²). 13 priede pateikta produktų raida ir 2001–2006 m. taikomų tarifinių kvotų dydžiai. Be to, Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2801/2000²³ buvo nustatytas laikinas sustabdymas kai kuriems produktams, kurių negalima gauti Bendrijoje.

Pramonė reikalauja visiško žuvininkystės produktų liberalizavimo, kad ji galėtų sustiprinti savo konkurencingumą ir būtų sudarytos sąlygos ilgalaikiam jos veiklos planavimui. Atrodo, kad produktų, kuriems taikomas šis sustabdymas, nepakanka, kad jie patenkintų perdirbimo sektoriaus tiekimo poreikius. Be to, tam tikrų produktų kvotos išnaudojamos jau metų pradžioje. Pasirodė, kad kvotų pakeitimo procedūros tiekimo sunkumų atveju yra gana sudėtingos ir užima daug laiko. Nepaisant to, dėl dabartinių PPO derybų dėl patekimo į rinką netikslinga keisti Bendrijos muitų tarifų struktūrą šiuo metu. Atrodo, kad deryboms pasibaigus kvotos bus geriausias sprendimas gerinant pramonės tiekimo sąlygas.

7.2. Atskaitos kainos ir apsaugos priemonės

Atskaitos kainų tikslas – apsaugoti nuo importo neįprastai mažomis kainomis. Jos yra naudingos kaip importo kainų raidos rodikliai ir kaip įspėjimo sistema.

Apsaugos priemonės taikomos rimtiems rinkos sutrikimams, kuriuos sukelia importas arba eksportas. Urugvajaus derybų ratui pasibaigus apsaugos priemonės reglamentuojamos Tarybos reglamentu (EB) Nr. 3285/94²⁴. Juo remiantis Komisijos reglamentu (EB) Nr. 206/2005²⁵ buvo nustatytos apsaugos priemonės išaugintos lašišos importui. Šis reglamentas buvo panaikintas Komisijos reglamentu (EB) Nr. 627/2005²⁶.

8. IŠVADOS

1. Intervencijos lygių sumažinimo politika pasirodė esanti veiksminga. Dėl pašalinimo iš rinkos patiriamos išlaidos sumažėjo pagal Reglamento Nr. 104/2000 tikslus.

²⁰ OL L 331, 2000 12 27, p. 61.

²¹ OL L 258, 2003 10 10, p. 1.

²² OL L 64, 2004 3 2, p. 7.

²³ OL L 331, 2000 12 27, p. 1.

²⁴ OL L 349, 1994 12 31, p. 53. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2200/2004 (OL L 374, 2004 12 22, p. 1).

²⁵ OL L 33, 2005 2 5, p. 8.

²⁶ OL L 104, 2005 4 23, p. 4.

2. Galima pastebėti stabilų perėjimą nuo neekonomiško pašalinimo iš rinkos prie perkėlimo operacijų taikymo. Naudojimas intervencija labai skiriasi valstybėse narėse.
3. BRO veikla buvo patvirtintas svarbus gamintojų organizacijų vaidmuo. Pasiūlą ir paklausą subalansuojančios veiklos programos buvo palankiai priimtos ir valstybių narių, ir gamintojų organizacijų.
4. Tarpšakinių organizacijų įdiegimas nebuvo sėkmingas. Tai gali atspindėti nepatenkinamą įvairių prekybos grandinės operatorių bendradarbiavimą.
5. Rinkos kainomis nebuvo laikomasi gamybos sąnaudų tendencijų nepaisant patvirtintų išsaugojimo priemonių ir atkūrimo planų tam tikroms rūšims. Dėl to Sutarties 33 straipsnyje nustatytų tikslų subalansavimas tampa dar sudėtingesnis.
6. Bendrijos rinka vis labiau priklauso nuo importo iš trečiųjų šalių, kad būtų patenkinti vartotojų ir perdirbamosios pramonės poreikiai.